

Summing up, we can reach the following conclusions. Question elimination of discrimination is the subject of close attention in both international and national law. There is a large amount of international legal acts, directly or indirectly related to the problems of discrimination. However, the rules specific to non-discrimination, are too general, and sometimes are in conflict with each other, which, in our view, significantly reduces their effectiveness. Increasing efficiency is the principle of non-discrimination, as it seems, is to achieve by specifying its content, taking into account the general approaches to understanding produced legal practice in foreign countries.

REFERENCES

1. International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination : From 12/21/1965 [Electronic resource]. – Mode access : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_105
2. National Legislation to struggle with racism and discrimination: Recommendations number 7 Euro commission to struggle with racism from 13.12.2002 g [Electronic resource]. – Mode access : http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/gpr/en/recommendation_n7/REC7-2003-8-RUS.pdf
3. Levchenko K.B. Legal analysis of the draft law "On the Prevention and Combating Discrimination in Ukraine" / K.B. Levchenko // Administrative law and process. – № 1 (1). – 2012. – P. 25-32.

УДК 342.951

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ САМОВРЯДНОГО КОНТРОЛЮ В СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Шевчук О.М., к.ю.н., асистент

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Статтю присвячено висвітленням особливостей здійснення та реалізації самоврядного контролю в сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Указано поняття, деталізовано та охарактеризовано види, суб'єкти та зміст самоврядного контролю в сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Ключові слова: самоврядний контроль, обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Шевчук А.М. ОСОБЕННОСТИ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ И РЕАЛИЗАЦИИ САМОУПРАВЛЯЮЩЕГО КОНТРОЛЯ В СФЕРЕ ОБОРОТА НАРКОТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ / Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Харьков, Украина

Статья посвящена освещению особенностей осуществления и реализации самоуправляющегося контроля в сфере оборота наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров. Указано понятие, детализированы и охарактеризованы виды, субъекты и содержание самоуправляющегося контроля в сфере оборота наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров.

Ключевые слова: самоуправляемый контроль, оборот наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров.

Shevchuk O.M. FEATURES OF THE ENJOYMENT AND EXERCISE SELF CONTROL IN THE SPHERE OF TURNOVER OF NARCOTIC DRUGS / National law university named after Yaroslav the Wise, Kharkov, Ukraine

The local authorities with specific functions of control over observance of legislation in the sphere of turnover of narcotic drugs, psychotropic substances and precursors. The implementation of village, settlement and city councils and their Executive bodies of control functions in the sphere of turnover of narcotic drugs, psychotropic substances and precursors in the current legislation, has called self control.

The study of the problems of the governmental control in the sphere of turnover of narcotic drugs today are almost absent that, in its turn determine the topicality of the selected scientific search of this study. Noting that the control is the ability to observe, test, detailed analysis of specific situations and phenomena with the possibility of interference in the activities of the controlled object has the purpose of observance of legality

and discipline, identify deviations from established norms, prevent violations, and bring those responsible to justice.

In Ukraine recognizes and guarantees local self-government (article 7), and Art.5 of the Constitution of Ukraine stipulates that the people exercise their power directly and through bodies of state power and bodies of local self-government. In the Main Law of Ukraine stipulates that local self-government is the right of a territorial community-residents of a village or a voluntary Association into a village community, residents of several villages, towns and cities independently resolve issues of local significance within the Constitution and laws of Ukraine.

The local government is exercised by territorial communities in villages, settlements, cities, both directly and through the village, settlement, city councils and their Executive bodies, as well as through regional and district councils that represent common interests of territorial communities of villages, settlements, cities.

The system of local self-government includes: territorial community; village, settlement, city Council, village, settlement, city Chairman; Executive bodies of village, settlement, city Council, district and regional councils that represent common interests of territorial communities of villages, settlements, cities; the population self-organization bodies.

Given the above, you can specify that the supervision by local authorities in the sphere of turnover of narcotic drugs, shall be constructed in accordance with the structure of such bodies and include: 1) control of the territorial communities, 2) control of the representative bodies of local self-government; 3) control from the side of village, settlement, city head, 4) control of the Executive bodies of respective councils, 5) control of the organs of population self-organization. Self control in the sphere of turnover of narcotic drugs is as collective entities - councils, their Executive committees, standing committees of the boards, audit committees, house, street, quarter and other collective bodies of self-organization of population and individual subjects, which include: to local councils of deputies, the Chairman of the Board, Secretary of the Council, chairmen of the Executive committees, heads of divisions, departments and other Executive bodies of the Council, chairmen of commissions and leaders of parliamentary factions.

The function of control in the sphere of turnover of narcotic drugs are also characterized by district and regional councils as bodies of local self-government, intended to represent common interests of territorial communities of villages, settlements and cities within the authority defined by the Constitution and laws of Ukraine, and the authority delegated village, settlement, city councils.

Considering the above it is advisable to select the following features of the governmental control in the sphere of turnover of narcotic means: 1) the subjects of such control is the local community, the councils of different levels and their heads; the Executive bodies of councils; the population self-organization bodies, 2) implementing control authorities, local authorities interfere with functional activities of interest such control, 3) local authorities shall exercise control over compliance by the bodies of legality located within their jurisdiction, the acceptable level of risk for the population, 4) local governments perform their own (self-governing) and delegated oversight powers, the list of which is determined by the current legislation and the last of them is characteristic of public authorities, 5) management decisions of normative nature, including those, which have implemented the control powers of the councils and their Executive committees are mandatory for all located on the corresponding territory's Executive authorities, unions of citizens, enterprises, institutions and organizations, officials and citizens, permanently or temporarily residing in the respective territory.

Key words: selfguided control, turn of narcotic facilities, psikhotropnykh matters and prekursorov.

Органи місцевого самоврядування наділені певними функціями здійснення контролю за додержанням законодавства в сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Здійснення сільськими, селищними та міськими радами, а також їх виконавчими органами контрольних функцій у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у чинному законодавстві одержало назву самоврядного контролю.

Загальним питанням дослідження контролю присвячено праці вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як В.Б. Авер'янова, О.Ф. Андрійко, Д.М. Бахраха, Ю.П. Битяка, В.Я. Настюка, В.М. Гарашука та ін. Питанням місцевого самоврядування приділяли увагу такі вчені, як В.С. Куйбіда [1], А.М. Колодій [2], С.В. Лихачов [3], О.М. Алтуніна [4], І.С. Щебетун [5], В.І. Борденюк [6], Ю.М. Кириченко [7], Л.А. Сидорчук [8] та ін. Проте дослідження проблем самоврядного контролю в сфері обігу наркотичних засобів на сьогодні майже відсутні, що, в свою чергу, визначає актуальність теми обраного наукового пошуку даного дослідження.

Мета даного дослідження – визначення сутнісного розуміння та особливостей самоврядного контролю у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. (У подальшому, якщо інше спеціально не застережено, вживається один термін “наркотичні засоби”, що означає сукупність – наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги і прекурсори. Це стосується і назви статті).

Спочатку розглянемо поняття контроль. Ще декілька століть тому термін «контроль» уже використовувався і походить він від латинського «*contra rotulus*», з якого було утворено французьке слово «*contrôle*», яке означає співставлення або протиставлення [9, 42]. На думку В.М. Гаращука, «контроль» слід тлумачити як перевірку, а також спостереження з метою перевірки для протидії чомусь небажаному, виявлення, попередження та припинення протиправної поведінки з боку кого-небудь [10, 8]. В адміністративній науці контроль – це «відслідковування стану справ на підконтрольному об'єкті, що забезпечує систематичну перевірку виконання законів, нормативних актів, додержання дисципліни та правопорядку та виявляється у втручанні контролюючих органів в оперативну діяльність підконтрольних об'єктів, наданні їм обов'язкових для виконання вказівок, припиненні, зміні та скасуванні актів управління, вжитті заходів примусу щодо підконтрольних органів» [11, 251].

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що контроль – це здатність спостерігати, перевіряти, детально аналізувати певні ситуації та явища із можливістю втручання в діяльність підконтрольного об'єкту, що має на меті дотримання законності та дисципліни, виявлення відхилень від встановлених норм, запобігання правопорушень, а також із можливістю притягнення винних до відповідальності.

В Україні визнається і гарантується місцеве самоврядування (ст.7), а ст.5 Конституції України визначено, що народ здійснює свою владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. В Основному Законі України встановлено, що місцеве самоврядування є правом територіальної громади жителів села чи добровільного об'єднання в сільську громаду, жителів кількох сіл, селища та міста самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [12]. Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 26 березня 2002 року у справі № 6 Нрп/2002 визначив політико-правову природу органів місцевого самоврядування, які не є органами державної влади, а є представницькими органами, через які здійснюється право територіальної громади самостійно вирішувати не будь-які питання суспільного життя, а питання саме місцевого значення, тобто такі, які пов'язані передусім з життєдіяльністю територіальних громад і перелік яких визначено у Конституції і законах України [13].

З аналізу вказаних конституційних положень вбачається, що органи місцевого самоврядування, здійснюючи владу і самостійно вирішуючи питання місцевого значення, віднесені законом до їх компетенції, та приймаючи рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території, зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Такі ж положення закріплені в статті 4 Європейської хартії місцевого самоврядування, яка встановлює, що головні повноваження і функції органів місцевого самоврядування визначаються конституцією або законом; органи місцевого самоврядування в межах закону мають повне право вільно вирішувати будь-яке питання, яке не вилучене із сфери їхньої компетенції і вирішення якого не доручене жодному іншому органу; повноваження, якими наділяються органи місцевого самоврядування, як правило, мають бути повними і виключними [14]. Слід погодитись з думкою О.М. Музичука, що необхідною умовою реалізації органами місцевого самоврядування самоврядної та представницької функцій є наявність у них контрольних повноважень, які спрямовані на захист прав та законних інтересів громадян-членів певної територіальної громади. Така діяльність становить основу контрольної функції цих органів, які й створено саме з метою вирішення питань місцевого значення [15, 260].

У науковій літературі органи місцевого самоврядування називаються представницькими або самоврядними [16, 66]. Вкажімо, що місцеве самоврядування – «гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» (ст.2) [17].

Термін «органи місцевого самоврядування» в законодавстві не визначено. Серед науковців існують різні точки зору на дане поняття. Так, О.Д. Лазор визначає, що під органами місцевого самоврядування розуміють виборні та інші органи, що уповноважені на вирішення питань місцевого значення, які відповідно до законодавства не належать до системи органів державної влади [18, 13-14]. В.В. Кравченко та М.В. Пітцик розуміють під органом місцевого

самоврядування «організаційно самостійний елемент системи місцевого самоврядування, що утримується за рахунок коштів бюджетів місцевого самоврядування, районних, обласних бюджетів і являє собою колектив громадян України – депутатів місцевої ради або службовців органів місцевого самоврядування, – заснований у встановленому законом порядку для виконання завдань та функцій місцевого самоврядування, наділений з цією метою відповідними владними повноваженнями, які реалізуються у визначених законом правових та організаційних формах в інтересах відповідної територіальної громади (територіальних громад)» [19, 192-193]. На думку Н.В. Камінської, орган місцевого самоврядування в організаційно-структурному аспекті – це структурно-організовані колективи службовців або одного службовця, що наділяються владою у системі місцевого самоврядування для реалізації владних рішень. Це виборні й інші органи, наділені повноваженнями на вирішення питань місцевого значення і не входять до системи органів державної влади [20, 166]. Я.В. Журавель розуміє під «органом місцевого самоврядування – це орган публічної влади, який відповідно до закону від імені і в інтересах територіальної громади під власну відповідальність здійснює управління справами місцевого значення в межах Конституції і законів України» [21, 63]. На нашу думку, органом місцевого самоврядування є виборні та інші органи, що уповноважені та наділені владними повноваженнями на вирішення від імені і в інтересах територіальної громади питань місцевого значення відповідно до законів України в межах Конституції, утримується за рахунок коштів бюджетів місцевого самоврядування, районних, обласних бюджетів і не входять до системи органів державної влади та здійснюють управління в цій сфері під власну відповідальність.

Вкажімо, що контрольні повноваження місцевого самоврядування, які і будь-які інші його функції, здійснюється через органи місцевого самоврядування [22, 416]. Контрольні повноваження органів місцевого самоврядування у переважній більшості наукових праць, присвячених проблематиці контролю розглядаються по-різному. Так, С.І. Спільник розглядає як різновид соціального контролю [23, 3], О.М. Музичук об'єднує в собі усі види контролю в суспільстві (державний, міжнародний, недержавний) та їх різновиди (контроль у сфері державного управління, контроль за діяльністю правоохоронних органів, тощо) [12, 258], О.М. Тараненко відносить до державного контролю [24, 164], С.Г. Стеценко відносить до громадського контролю [25, 208]. В.С. Шестак вважає, що контроль суб'єктів місцевого самоврядування вважається самостійним видом контролю в Україні, існування якого пов'язується з прийняттям Конституції України. Один із її розділів присвячений місцевому самоврядуванню, його спеціальним суб'єктам, наявність яких в Україні є об'єктивною передумовою існування відповідного виду контролю [26, 87]. В.Б. Авер'янов контроль у сфері місцевого самоврядування розглядав як одну із основних сторін соціального призначення відповідних органів місцевого самоврядування і як функція, і як елемент управління, об'єктивно властивий всім органам місцевого самоврядування, оскільки вся їх діяльність (як і діяльність органів виконавчої влади) за своїм змістом є управлінською, що передбачає прийняття управлінських рішень, організацію їх виконання та контроль за їх виконанням. З цих позицій можна говорити, що органи місцевого самоврядування виступають у межах своїх повноважень повноцінними суб'єктами контролю [27, 469].

Для розкриття сутності самоврядного контролю в сфері обігу наркотичних засобів доцільно провести характеристику законодавства, що регламентує державний контроль у сфері обігу наркотичних засобів. Так, міжнародне антинаркотичне законодавство складається з трьох основних конвенцій ООН про контроль над наркотиками: а) Єдина конвенція про наркотичні засоби 1961 р. (далі – Єдина конвенція 1961р.) [28]; б) Конвенція про психотропні речовини 1971 р. (далі – Конвенція 1971 р.) [29]; в) Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин 1988 р. (далі – Конвенція 1988 р.) [30].

Так, згідно зі ст.2 Єдиної конвенції 1961 р. заходам контролю підлягають наркотичні засоби залежно від того списку, в який вони включені (Список I, II, III або Список IV). Подібні положення стосовно психотропних речовин містить ст.2 Конвенції 1971 р.

Законом України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» від 15 лютого 1995 р. № 60/95–ВР встановлено порядок державного контролю, повноваження органів виконавчої влади, права та обов'язки фізичних і юридичних осіб у сфері обігу наркотичних засобів [31]. Цей Закон визначає поняття «обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і

прекурсорів» – це види діяльності з культивування рослин, включених до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів (далі – Перелік), розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, пересилання, придбання, реалізації (відпуску), ввезення / вивезення, транзиту через територію України, використання, знищення наркотичних засобів, включених до Переліку (ст.1). Згідно із постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 р. № 770 затверджено перелік наркотичних засобів [32]. Зазначимо, що Перелік – це згруповані у списки наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори наркотичних засобів і психотропних речовин, які включені до таблиць I-IV, згідно із законодавством України та міжнародними договорами України (ст.2) [31]. Також Законом України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» [32] визначено систему заходів в Україні, спрямованих проти незаконного обігу наркотичних засобів та зловживання ними, а також права і обов'язки юридичних осіб і громадян у зв'язку із застосуванням цього Закону.

Отже, наркотичні засоби вилучені з вільного обігу або істотно обмежені в ньому, над ними встановлений міжнародно-правовий контроль і внутрішньодержавний, і ніякий засіб не може бути віднесено до наркотичних без зазначення його в Переліку, що підлягають контролю в Україні відповідно: 1) таблиця I (Список 1, 2, 3); 2) Таблиця II (Список 1, 2); 3) Таблиця III (Список 1, 2); 4) Таблиця IV (Список 1, 2) (ст.2) [14].

Зазначимо, що місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст (ст.2). Система місцевого самоврядування включає: територіальну громаду; сільську, селищну, міську раду; сільського, селищного, міського голову; виконавчі органи сільської, селищної, міської ради; районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст; органи самоорганізації населення (ст.5) [17].

Враховуючи вищенаведене, можна вказати, що контроль з боку органів місцевого самоврядування в сфері обігу наркотичних засобів, будується відповідно до структури таких органів та включає: 1) контроль з боку територіальних громад; 2) контроль з боку представницьких органів місцевого самоврядування; 3) контроль з боку сільського, селищного, міського голови; 4) контроль з боку виконавчих органів відповідних рад; 5) контроль з боку органів самоорганізації населення.

Контроль, що здійснюється у системі місцевого самоврядування, являє собою систему організаційних дій, спрямованих на забезпечення функціонування розташованих на відповідній території органів, в тому числі, і виконавчої влади, підприємств, установ та організацій вимогам, встановленим законодавством України, в тому числі, і рішенням органів місцевого самоврядування. Так, наприклад, на затвердження планів заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів на 2011-2015 роки схвалено рішення міських рад, так Рішеннями Київської міської ради у 2004 році затверджено Концепцію дій щодо алкоголю та наркотиків у місті Києві [28], у 2009 році – міську комплексну програму протидії зловживанню алкоголем та розповсюдженню наркотиків на 2009-2013 роки [29].

Щодо контрольних повноважень, то ст.48 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», присвячена регламентації тимчасових контрольних комісій ради, та ст.72 цього Закону, визначає підзвітність і підконтрольність місцевих державних адміністрацій районним, обласним радам з питань виконання місцевими державними адміністраціями делегованих їм відповідними районними, обласними радами повноважень. У ст.38 зазначеного нормативно-правового акту, щодо відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать повноваження щодо забезпечення вимог законодавства щодо розгляду звернень громадян, здійснення контролю за станом цієї роботи на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форм власності. При цьому, ці повноваження віднесені до делегованих, тобто таких, що надані від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування законом [17].

Зміст контрольних повноважень сільських, селищних, міських рад, відображений насамперед у ст.26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», згідно з якою відповідні ради на

своїх пленарних засіданнях: 1) заслуховують звіти сільського, селищного, міського голови про діяльність виконавчих органів ради; 2) звіти постійних комісій, керівників виконавчих органів ради та посадових осіб, яких вони призначають або затверджують; 3) розглядають запити депутатів та приймають по них рішення; 4) скасовують акти виконавчих органів ради, які не відповідають Конституції чи законам України, іншим актам законодавства, рішенням відповідної ради, прийнятим у межах її повноважень, тощо [17].

Самоврядний контроль в сфері обігу наркотичних засобів здійснюється як колективними суб'єктами – радами, їхніми виконавчими комітетами, постійними комісіями рад, контрольними комісіями, будинковими, вуличними, квартальними та іншими колективними органами самоорганізації населення, так і індивідуальними суб'єктами, до яких можна віднести: депутатів місцевих рад, голову ради, секретаря ради, голів виконавчих комітетів, керівників відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради, голів комісій та керівників депутатських фракцій.

Функція контролю в сфері обігу наркотичних засобів властива також районним та обласним радам як органам місцевого самоврядування, покликаним представляти спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст у межах повноважень, визначених Конституцією та законами України, а також повноважень, переданих їм сільськими, селищними, міськими радами.

З урахуванням викладеного доцільно вирізнити такі особливості самоврядного контролю у сфері обігу наркотичних засобів: 1) суб'єктами такого контролю є територіальна громада, ради різного рівня та їхні голови; виконавчі органи таких рад; органи самоорганізації населення; 2) реалізуючи контрольні повноваження, органи місцевого самоврядування втручаються у функціональну діяльність об'єктів такого контролю; 3) органи місцевого самоврядування здійснюють контроль за дотриманням органами законності розташованих на підвідомчій їм території, прийнятного рівня небезпеки для населення; 4) органи місцевого самоврядування виконують як власні (самоврядні), так і делеговані контрольні повноваження, перелік яких визначено чинним законодавством, а останні з них характерні для органів державної влади; 5) управлінські рішення нормативного характеру, зокрема й ті, в яких реалізуються контрольні повноваження рад та їхніх виконавчих комітетів, є обов'язковими для виконання всіма розташованими на відповідній території органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами, а також громадянами, що постійно або тимчасово проживають на відповідній території.

ЛІТЕРАТУРА

1. Куйбіда В.С. Принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування : моногр. / В.С. Куйбіда. – К. : МАУП, 2004. – 432 с.
2. Колодій А.М. Державне будівництво і місцеве самоврядування : навч. посіб. / А.М. Колодій, А.Ю. Олійник. – К. : Юрін. Інтер, 2001. – 304 с.
3. Лихачов С.В. Щодо функцій органів місцевого самоврядування в Україні [Електронний ресурс] / С.В. Лихачов // Форум права. – 2010. – № 2. – С. 272-276. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-2/10lcvcvu.pdf>
4. Алтуніна О.М. Сутність та види функцій органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / О.М. Алтуніна // Форум права. – 2009. – № 3. – С. 8-13. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2009-3/09aomomc.pdf>
5. Щебетун І.С. Організаційно-правові гарантії місцевого самоврядування в Україні : автореф. дис... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02. / І.С. Щебетун // Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 2002. – 17 с.
6. Борденюк В.І. Сільський, селищний, міський голова у механізмі здійснення місцевого самоврядування : конституційно-правові аспекти / В.І. Борденюк // Право України. – 2011. – № 2. – С. 208-216.
7. Кириченко Ю.М. Система місцевого самоврядування України : теоретичне визначення поняття та основних елементів / Ю.М. Кириченко // Наше право. – 2010. – № 2. – Ч. 2. – С. 30-36.

8. Сидорчук Л.А. Правова природа місцевого самоврядування України на сучасному етапі / Л.А. Сидорчук // Наше право. – 2010. – № 4. – Ч. 2. – С. 32-39.
9. Философская энциклопедия [Текст] / под ред. Ф.В. Константинова. – М. : Советская энциклопедия, 1967. – Т. 2. – 592 с.
10. Гаращук В.М. Контроль та нагляд у державному управлінні [Текст] : [навч. посіб.] / В.М. Гаращук. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 1999. – 55 с.
11. Адміністративне право України [Текст] : [підруч.] / під ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В.В. Зуй. – Х. : Право, 2012. – 624 с.
12. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
13. Рішення Конституційного Суду України від 26 березня 2002 року № 6Нрп/2002 у справі за конституційним поданням МВС України щодо офіційного тлумачення положення частини другої статті 28 Закону України "Про статус депутатів місцевих Рад народних депутатів" (справа про охорону трудових прав депутатів місцевих рад) [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
14. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua>
15. Музичук О.М. Контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні : адміністративно-правові засади організації та функціонування : дис... докт.юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право» / Олександр Миколайович Музичук. – Х., 2010. – 481 с.
16. Мурза В.В. Сутність і значення самоврядного нагляду в державі / В.В. Мурза // Публічне право. – 2012. – № 4. – С. 65-69.
17. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон від 21.05.1997р. № 280/97-ВР // ВВРУ. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
18. Лазор О.Д. Основи місцевого самоврядування : навч. посібн. / О.Д. Лазор. – К. : Центр навч. л-ри, 2003. – 432 с.
19. Кравченко В.В. Муніципальне право України : навч. посіб. / В.В. Кравченко, М.В. Пітцик. – К. : Атіка, 2003. – 672 с.
20. Камінська Н.В. Місьцеве самоврядування : теоретико історичний і порівняльно-правовий аналіз : [навч. посіб.] / Н.В. Камінська. – К : КНТ, 2010. – 232 с.
21. Журавель Я.В. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування : дис... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Ярослав Володимирович Журавель. – К., 2007. – 227 с.
22. Присяжнюк А.Й. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти контролю у сфері виконавчої влади / А.Й. Присяжнюк // Право та управління. – 2012. – № 1. – С. 414-425.
23. Спільник С.І. Соціальний контроль як чинник розвитку суспільства : соціально-філософський аналіз : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / С.І. Спільник ; Зап. нац. ун-т. – Запоріжжя, 2006. – 16 с.
24. Тараненко О.М. Забезпечення законності в діяльності митних органів : дис... канд. юрид. наук : 12.00.07 «Адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право» / Олександр Миколайович Тараненко. – О., 2006. – 203 с.
25. Стеценко С.Г. Адміністративне право України : навч. посібн. / С.Г. Стеценко. – К. : Атіка, 2009. – 624 с.
26. Шестак В.С. Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання) : дис... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01. «Теорія та історія держави і права ; історія політичних і правових вчень» / Валентин Сергійович Шестак. – Х., 2002. – 195 с.

27. Виконавча влада і адміністративне право / [за заг. ред. В.Б. Авер'янова]. – К. : Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. – 668 с.
28. Единая конвенция о наркотических средствах от 30.03.1961 р. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_177
29. Конвенция о психотропных веществах от 21.02.1971 г. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_176
30. Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 20.12.1988 р. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_096
31. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори : Закон України від 15.02.1995 р. № 60/95–ВР // ВВРУ. – 1995. – № 10. – Ст. 60.
32. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.2000 р. № 770 // ОВУ. – 2000. – № 19. – Ст. 789.
33. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : Закон України від 15.02.1995 р. № 62/95–ВР // ВВРУ. – 1995. – № 10. – Ст. 62.
34. Про затвердження Міської комплексної програми протидії зловживанню алкоголем та розповсюдженню наркотиків у місті Києві на 2009-2013 роки : Рішення Київської міської ради від 9.07.2009 р. № 769/1825 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kmr.ligazakon.ua>
35. Про затвердження Концепції дій щодо алкоголю та наркотиків у місті Києві : Рішення Київської міської ради від 15.07.2004 р. № 374/1784 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kmr.gov.ua>